

Vergaderjaar 2025-2026

36 741

EU-voorstel: Gezamenlijk witboek over de gereedheid van de Europese defensie 2030 JOIN(2025)120

Q

**BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR
BUITENLANDSE ZAKEN, DEFENSIE EN
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING**

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 juli 2026

De leden van de commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking (BDO) hebben kennisgenomen van de beantwoording¹ van 2 juni 2026 op de nadere vragen² van de commissie van 12 februari 2026 over het Omnibuspakket voorstellen Defensie Gereedheid 2030. Het lid van de **Fractie-Van de Sanden** heeft naar aanleiding hiervan nog een aantal vragen en opmerkingen. Het lid van de **Fractie-Beukering** sluit zich graag aan bij de vragen van het lid van de Fractie-Van de Sanden.

Het lid van de Fractie-Van de Sanden onderschrijft onverminderd de doelstelling om de Europese defensiegereedheid substantieel te versterken en acht een snelle versterking van de Europese defensie-industrie noodzakelijk gelet op de huidige geopolitieke ontwikkelingen. Juist vanwege deze urgentie acht dit lid het van belang dat tevens duidelijkheid bestaat over de juridische grondslag, de democratische legitimatie en de verenigbaarheid van de voorgestelde maatregelen met de uitgangspunten van de rechtsstaat.

Impact Assessment en Betere Regelgeving

1. Heeft de Europese Commissie (hierna: Commissie) voor de voorgestelde verordening inzake versnelde vergunningverlening voor defensiegereedheidsprojecten³ een afzonderlijke *Impact Assessment* uitgevoerd? Zo ja, kan zij aangeven op welke wijze daarin de gevolgen voor rechtsbescherming, bestuursrechtelijke procedures, milieubescherming en de uitvoeringslasten voor decentrale overheden zijn beoordeeld? Zo nee, waarom acht zij afwijking van de reguliere Betere Regelgeving-richtsnoeren in dit geval gerechtvaardigd?
2. Is het voorstel voorafgaand aan publicatie voorgelegd aan de Raad voor regelgevingstoetsing? Zo ja, wat was het oordeel van de Raad en op welke punten heeft dit geleid tot aanpassing van het voorstel?

Aanbestedingsrecht en defensiegereedheid

¹ Kamerstukken I, 2025-2026, 36741, P.

² Kamerstukken I, 2025-2026, 36741, L.

³ COM(2025)821

3. Heeft de Commissie onderzocht in welke mate Europese en nationale aanbestedingsregels bijdragen aan vertragingen bij defensiegereedheidsprojecten? Zo ja, welke conclusies zijn daaruit getrokken en waarom hebben deze geen plaats gekregen in het voorliggende omnibuspakket?
4. In hoeverre acht de Commissie artikel 346 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) een toereikend instrument om lidstaten ruimte te bieden voor versnelde verwerving van defensiecapaciteiten, en ziet zij aanleiding om de toepassing van dit artikel nader te verduidelijken of te verruimen?
5. Kan de Commissie aangeven welke vertraging gemiddeld wordt veroorzaakt door aanbestedingsprocedures ten opzichte van vergunningprocedures bij defensiegerelateerde investeringen, en waarom de Commissie ervoor heeft gekozen uitsluitend de vergunningsfase te adresseren?

Rechtsstaat en procesrecht

6. Hoe verhoudt het mechanisme van stilzwijgende goedkeuring zich volgens de Commissie tot het vereiste van een kenbare en toetsbare motivering van bestuursbesluiten, met name wanneer belanghebbenden rechtsmiddelen wensen aan te wenden?
7. Kan de Commissie voorbeelden noemen van concrete defensiegereedheidsprojecten binnen de Europese Unie die aantoonbaar zijn vertraagd door strategisch of oneigenlijk gebruik van bestuurs- of procesrechtelijke procedures?

Subsidiariteit en institutionele keuze

8. De Commissie stelt in de beantwoording dat harmonisatie noodzakelijk is vanwege het grensoverschrijdende karakter van defensietoeleveringsketens.⁴ Hoe verhoudt deze benadering zich tot artikel 4, tweede lid, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), waarin nationale veiligheid uitdrukkelijk als verantwoordelijkheid van de lidstaten wordt aangemerkt?
9. Waarom heeft de Commissie gekozen voor een rechtstreeks werkende verordening en niet voor een richtlijn, die lidstaten meer ruimte zou laten om rekening te houden met verschillen in nationale bestuursrechtelijke systemen?

Omnibusprocedure en democratische legitimatie

10. De Commissie presenteert het voorstel voor de verordening⁵ als onderdeel van een Defensie Gereedheid Omnibus-pakket. Omnibusvoorstellen worden traditioneel gebruikt voor technische vereenvoudiging, administratieve lastenverlichting en het stroomlijnen van bestaande regelgeving. Kan de Commissie toelichten waarom zij voor dit instrument heeft gekozen, nu het voorstel tevens wezenlijke beleidsmatige en juridische keuzes bevat ten aanzien van vergunningverlening, rechtsbescherming, stilzwijgende besluitvorming en de verhouding tussen Europese en nationale bevoegdheden?
11. Op basis van welke criteria heeft de Commissie vastgesteld dat behandeling via een omnibusprocedure in dit geval passend is, en hoe verhoudt deze keuze zich tot de uitgangspunten van transparante en controleerbare wetgeving?
12. Is de Commissie van oordeel dat de gekozen omnibusvorm gevolgen heeft voor de mate waarin nationale parlementen, belanghebbenden en medewetgevers de inhoudelijke beleidskeuzes in het voorstel afzonderlijk kunnen beoordelen en wegen? Zo nee, op welke wijze wordt gewaarborgd dat de democratische controle op deze keuzes volledig behouden blijft?

Fundamentele slotvraag

⁴ Kamerstukken I, 2025-2026, 36741, P, blz. 3.

⁵ COM(2025)821

13. De Commissie rechtvaardigt de voorgestelde versnelling met een uitzonderlijke geopolitieke noodzaak. Kan zij aangeven welke objectieve criteria zij hanteert om te bepalen wanneer een veiligheidsdreiging zodanig urgent is dat afwijking van reguliere bestuursrechtelijke procedures gerechtvaardigd is, en welke grenzen daarbij volgens haar uit rechtsstatelijk oogpunt niet overschreden mogen worden?

De leden van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking (BDO) kijken met belangstelling uit naar de antwoorden van de Europese Commissie en ontvangen deze graag zo snel mogelijk, doch uiterlijk binnen drie maanden na dagtekening van deze brief.

Koen Petersen

Voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en
Ontwikkelingssamenwerking